

Oud Nieuws

In het Jaarboekje van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap "Natura Artis Magistra" uit 1860 trof ik het bijgaande verslag aan van een van Nederlands grootste vogelkundigen, H. Sohlegel, over het voorkomen van een tweetal Steppen-Zandhoenderen in het noordelijk gedeelte van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Dit gebied is de mees- te lezers van ons blad wel bekend.

Zelfs tot in onze eeuw verging het de meeste zeldzame dwaalgasten niet best, want de meesten belandden in opgezette staat in een museum.

Overigens is het Steppen-Zandhoen of Steppenhoen (*Syrrhaptes paradoxus*) maar enkele malen in ons land waargenomen.

C.M.J. Verweij.

Hoe vreemd ook vele dezer verschijnselen mogen zijn, is er nogtans geen dat de aandacht der natuurkundigen in dien graad verdient als het voorkomen van een paar van het *Steppen Zandhoen* (*Syrrhaptes paradoxus*) in onze zeeduinen.

Deze zonderlinge vogel behoort tot het geslacht der *Zandhoenderen* (*Pterocles*), gekenschetst door hunne ruige pooten, puntige vleugels, hunnen wigvormigen staart, hunne zeer korte teenen en hunnen zeer kleinen, hooggeplaatsten en somtijds ontbrekenden achtereen. Zij hebben ongeveer de grootte en gestalte van duiven. Hunne grondtint is isabelkleurig en zij bewonen de zandige en woeste vlakten van *Afrika* en *Azië* en het heete *Europa*. Het Steppen-Zandhoen, waarvan men in de latere tijden eene tweede soort in *Tubet* ontdekt heeft, is gemakkelijk te herkennen aan het gebrek der achtereen, aan de zeer korte, tot aan de nagels met vederen bedekte teenen en doordat de twee middelste staartpennen en de twee eerste slagpennen tot lange draden verlengd zijn. Deze vogel werd in de woestijn van zuidelijk *Tartarijen* door den Baron RYTCHKOF ontdekt, en het van zijne reizen medegebragte voorwerp werd in 1770 aan den beroemden natuurkundige PALLAS overhandigd, die het in zijn reisverhaal onder den naam van *Tetrao paradoxa* beschreef en afbeeldde.

Intusschen behoorde deze soort gedurende vele tientallen van jaren in de verzamelingen onder de meest zeldzame, of in andere woorden, zij ontbrak, zelfs in de meeste groote Musca geheel en al. Eerst in de laatste vijftien jaren werden huiden daarvan over *St. Petersburg* aan de voornaamste verzamelingen gebragt en eerst sedert dien tijd heeft men willen erkennen, dat deze, voor zoo hoogst zonderling gehouden vogel in den grond slechts door geheel ondergeschikte kenmerken van de overige zandhoenderen afwijkt.

Men heeft tot nog toe geene zekere waarnemingen, dat het Steppen-Zandhoen binnen de grenzen van *Europa* is aangetroffen, en het moet derhalve te meer verwondering baren, dat een paar dezer vogels in ons land, dat zoo ver van hunne verblijfplaats gelegen is, werden aangetroffen. Deze beide voorwerpen zijn het eerst tegen het einde van Augustus van dit jaar in de tuinen bezuiden *Zandvoort* waargenomen, waar zij zich steeds in het kale zand ophielden. Hunne stem was schel en kraaijend. Opgestooten, vlogen zij slechts tot een tamelijk geringen afstand en wisten zich zoo te verbergen, dat men ze niet terug kon vinden.

De jagtopziener, aan wien men deze opmerkingen te danken heeft, zag deze vogels nooit loopen. Het paar bleef gedurig bij elkander, en slechts na eene lange vervolging gelukte het een jagtliefhebber, in het begin van October het mannetje vleugellam te schieten. Niettegenstaande zijne bekomene wonden verdween de vogel, en eerst den volgenden dag werd hij door een der jagtopzieners ontdekt, vervolgd en doodgeslagen. Dit voorwerp prijkt thans opgezet in de fraaije verzameling van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap te *Amsterdam*.

Het tweede voorwerp werd na dezen tijd niet meer gezien, ofschoon er van alle zijden moeite gedaan werd om het op te sporen. De eerste vraag, die men bij dergelijke vreemde gevallen, zoowel door ingewijden als oningewijden hoort opperen, is die, of zulke verdwaalde dieren niet uit eene diergaarde kunnen ontvlugt zijn. Ik kan in dit geval zulk eene meening niet deelen, en mijn vriend, de kundige directeur van den dierentuin te *Amsterdam*, Dr. WESTERMAN, wiens gevoelen ik hieromtrent vroeg, deelt mij de volgende regelen mede, die ik volgaarne onderschrijf: „Dat deze beide Steppen-Zandhoenders uit eene diergaarde zouden ontvlugt zijn, komt mij zeer onwaarschijnlijk voor; in de eerste plaats ken ik de verzamelingen nog al en weet van geen voorbeeld dat deze soort ooit levend vervoerd werd; ten andere was het geschoten voorwerp zoo zuiver, vooral de staart en slagpennen, dat er aan geene gevangenschap te denken valt, waarin dergelijke vogels deze deelen, en in het algemeen hun vederkleed, nooit ongeschonden bewaren.”

Mogen deze regelen doen zien, hoe veel er nog overblijft waar te nemen in de natuurlijke geschiedenis, zelfs in die van ons land! Zij hebben alsdan hun doel bereikt.

Leiden, December 1859.

H. SCHLEGEL.